

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX KADENCJA

Warszawa, dnia 18 grudnia 2015 r.

Druk nr 59

Pan

Stanisław KARCZEWSKI

MARSZAŁEK SENATU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu, my niżej podpisani senatorowie wnosimy o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych.

Do reprezentowania nas w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniamy senatora Jana Rulewskiego.

W załączeniu przekazujemy projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

(-) Mieczysław Augustyn	(-) Jarosław Rusiecki
(-) Przemysław Błaszczyk	(-) Sławomir Rybicki
(-) Bogdan Borusewicz	(-) Czesław Ryszka
(-) Stanisław Gogacz	(-) Michał Seweryński
(-) Bogdan Klich	(-) Waldemar Sługocki
(-) Władysław Komarnicki	(-) Antoni Szymański
(-) Waldemar Kraska	(-) Grażyna Sztark
(-) Robert Mamątow	(-) Kazimierz Wiatr
(-) Jadwiga Rotnicka	(-) Piotr Zientarski
(-) Jan Rulewski	

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych

Art. 1. W ustawie z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. poz. 693 i 1220) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art.7 dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Prawo do świadczenia pieniężnego i pomocy pieniężnej przysługuje również wdowie lub wdowcowi po osobie uprawnionej, z zastrzeżeniem art.9 ust.4a.”;

2) w art. 9:

a) ust.1 otrzymuje brzmienie:

„1.Świadczenie pieniężne przyznaje się w wysokości połowy najniższej emerytury ogłaszanej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 94 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, z późn. zm.), zwanej dalej „najniższą emeryturą”:

- 1) dochód samotnie gospodarującej osoby uprawnionej nie przekracza kwoty odpowiadającej 170% najniższej emerytury, albo
- 2) dochód na osobę w rodzinie osoby uprawnionej nie przekracza kwoty odpowiadającej 150% najniższej emerytury.”,

b) uchyla się ust. 2 i 3,

c) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Połowa świadczenia pieniężnego, o którym mowa w ust.1 przysługuje wdowie lub wdowcowi po osobie uprawnionej.”;

d) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku osób uprawnionych oraz wdów i wdowców po osobach uprawnionych, którzy ukończyli 67 lat świadczenie pieniężne przyznaje się bezterminowo.”.

Art. 2. W stosunku do osób, którym wydano decyzje na podstawie dotychczasowych przepisów, Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych dokonuje zmiany z urzędu.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie w ciągu 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy, a w przypadku osób, które mają przyznane prawo do świadczenia pieniężnego na podstawie dotychczasowych przepisów, w ciągu 30 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

Uzasadnienie

Ustawa o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych weszła w życie w IV kwartale b.r.

Cały proces legislacyjny ustawy trwał jednak latami i wywarł piętno na jej ostateczną treść. Deficyt budżetowy, obwarowany dodatkowo unijną procedurą, powodował ostrożne traktowanie wydatków na świadczenia kombatanckie.

Jednostronnemu spojrzeniu władz nie towarzyszyła dostateczna refleksja ani badanie sytuacji życiowej członków i działaczy opozycji antykomunistycznej, członków ich rodzin, a także zwykłych obywateli poddanych represjom, w tym materialnym.

Niewątpliwie czas podjęcia inicjatywy przez Senat t.j. prawie 60 lat od objętych ustawą represji nie tworzył klimatu dla adekwatnych rozwiązań.

W efekcie parlament przyjął rozwiązanie oparte o regułę nadmiernej ostrożności. Przejawiało się to m.in. w ograniczeniu osób objętych represjami do udowodnionych i udokumentowanych przypadków, zakresu terytorialnego udzielanych świadczeń (tylko działających w Polsce), długotrwałości działalności lub prześladowań.

Innym ograniczeniem w ustawie jest ograniczenie wielkości świadczeń do 400 zł /m-c. Świadczenia nie mają charakteru autonomicznego (jak w przypadku kombatanatów), lecz są uzupełniające do współczesnej sytuacji materialnej zatem mają charakter pomocy socjalnej. Nie obejmują uszczerbku spowodowanego różnego rodzaju represjami, w tym nie objętych postępowaniem odszkodowawczym, np. zaniżonych emerytur bądź wynagrodzeń.

Tak skonstruowana ustawa nie objęła m.in. członków rodzin, którzy siłą rzeczy ponosili skutki prześladowań m.in. wdowy i wdowców.

W trakcie procesu legislacyjnego miały miejsce konsultacje jednak nie doszło do uzgodnienia stanowisk. Środowiska opozycyjne zapowiadały rewizję ustawy, w szczególności dotyczące wyższych rekompensat. Szczególnie krytykowano socjalny charakter pomocy.

W chwili obecnej po prawie półrocznym stosowaniu ustawy statystyka wygląda następująco (stan na 15.12.2015):

- 1.Ilość wniosków o nadanie statusu opozycjonisty bądź osoby represjonowanej 552 (średnio na województwo 35).
- 2.Ilość decyzji uznających 309.
- 3.Liczba wniosków o doraźną pomoc materialną 119.
- 4.Liczba decyzji pozytywnych 38.
- 5.Liczba osób starających się o stałe bądź okresowe świadczenie 198.
- 6.Liczba pozytywnych decyzji 91,negatywnych 15,

Pozostałe wnioski są w trakcie rozpatrywania.

Jak wiadomo w ostrożnym budżecie na 2015 r. przewidziano na realizację ustawy 25 mln zł. W chwili obecnej na cele jak wyżej wydatkowano 0,27 mln zł !

Już teraz można dowodzić, że ustawa nie spełniła swoich założeń i wymaga korekty. Przewidywano liczbę ubiegających się osób na ok. 9 tys. Zdaniem Ministerstwa Finansów liczba była szacowana na 100 tys. A nakłady na 3,5-6 mld zł.

Potwierdziła się wysoka wiarygodność ubiegających się o świadczenia. Wielu z uprawnionych, prawdopodobnie nie podejmuje starań o świadczenia wynikające z ustawy.

Projekt ustawy zmierza do redukcji nadmiernych rygorów ustawy.

Utrzymując pomocowy charakter świadczeń zwiększa próg dochodowy osób wymagających pomocy :

- dla osób samotnie gospodarujących z 120 % najniższej emerytury do poziomu 170 %
- dla środowisk rodzinnych próg wynosiłby 150 %

Wielkość pomocy sytuuje się na poziomie połowy najniższej emerytury. Ten parametr precyzyjnie wyznacza jej wielkość i procesy waloryzacji.

Podmiotowo do pomocy wprowadza się wdowy i wdowców po działaczach i osobach represjonowanych. Jednak wielkość pomocy stanowić będzie połowę wielkości świadczenia męża lub żony.

Projekt usuwa nieuzasadnioną okresowość pomocy dla osób, które ukończyły 67 lat, czyli weszły w wiek emerytalny uznając, że będzie to świadczenie dożywotnie.

Projekt ustawy zakłada również przeliczenie obecnych decyzji z urzędu do zmienionych wysokości i okresów.

Nakłady:

Trudne do określenia. Badania sondażowe CBOS określały liczbę członków opozycji i osób prześladowanych na 150 – 300 tys.

IPN określił liczbę osób objętych prześladowaniami w materiałach archiwalnych na ok 30 000.

Autorzy przedmiotowego projektu ustawy, biorąc pod uwagę upływ czasu i odejścia na „wieczną wartość”, a przede wszystkim liczbę osób otrzymujących w ogóle najniższą emeryturę w Polsce (ok. 110 tys. osób) określili liczbę potencjalnych świadczeniobiorców na 9 tys.

Podkreślenia wymaga fakt, że znaczna część osób nie występuje z wnioskami mimo posiadanych uprawnień do świadczeń materialnych

Można przyjąć, że nakłady wyniosą 9 000 razy 450 zł razy 12 = 40 mln zł.